

Studeren in het Verre Oosten

Oost-Duitsland maakt West-Duitse studenten het hof

Achtergrond - 18 maart 2011

'Studeren in het Verre Oosten'. Dat is de slogan waarmee de overheid West-Duitse studenten naar het oosten wil lokken. De collegezalen in het westen zitten overvol, terwijl in het oosten studieplaatsen genoeg zijn. Sinds kort stijgt het aantal West-Duitse studenten in Oost-Duitsland. Dat is opmerkelijk, want Duitse studenten blijven het liefst dicht bij huis.

Gang en Dong zijn twee imaginaire Aziatische studenten die een roadtrip door de vijf Oost-Duitse deelstaten maakten. Op de campagnewebsite studieren-in-fernost.de kun je filmpjes van hun rally volgen. Ook vertellen ze je welke Oost-Duitse universiteit het beste bij jou past. Welke studie vind je leuk? Houd je van de zee of heb je meer met cultuur? Heb je de voorkeur voor een grote stad of studeer je liever aan een kleine universiteit? Voor elke wensenlijst hebben Gang en Dong een Oost-Duitse universiteit paraat: van Leipzig, Rostock en Dresden tot en met Magdeburg, Greifswald en Erfurt.

In de aanloop naar de overheids campagne 'Studeren in het Verre Oosten' deden verschillende instituten voor Hoger Onderwijs onderzoek naar hoe studenten een universiteit kiezen. Het Institut für Hochschulforschung Wittenberg (HoF) onderzocht in 2008 de manier waarop Oost-Duitse universiteiten onder de aandacht van West-Duitse schoolverlaters kunnen worden gebracht, vertelt HoF-onderzoeker Martin Winter.

Leegloop

Twintig jaar na de val van de Muur heeft ook het Duitse Hoger Onderwijs nog steeds te kampen met de nasleep van de deling. West-Duitse collegezalen zitten overvol omdat het aantal studenten de afgelopen jaren sterk is toegenomen, legt Winter uit. Meer jongeren kiezen voor een studie in plaats van werk, omdat ze het als een mogelijkheid zien om een betere baan te krijgen. De komende jaren stijgt het aantal nieuwe studenten in het Westen alleen maar meer, mede door de afschaffing van de dienstplicht en het verkorten van de middelbare schooltijd in sommige deelstaten van zeven naar zes jaar (omgerekend naar het Nederlandse systeem). Daardoor komen er opeens twee eindexamenjaargangen tegelijk van school.

Oost-Duitsland loopt sinds de val van de Muur juist leeg. Oost-Duitsers trekken nog steeds naar het Westen. Daar hebben ze meer kans op werk. Universiteiten moeten hard hun best doen jongeren te vinden die hun collegezalen kunnen bevolken. Het gaat ze geld kosten als ze dat niet doen. “De overheid en de deelstaten sloten in 2007 het Hochschulpakt”, zegt Winter. “Daarin spraken ze onder meer af dat de Oost-Duitse universiteiten de studentenstand van 2005 moeten vasthouden.” Lukt dat, dan krijgen ze geld.

West-Duitse studenten lokken is geen gemakkelijke opgave voor Oost-Duitse universiteiten. Jongeren blijven graag dicht bij huis. “Het grootste deel van de schoolverlaters kiest voor een studiestad binnen een straal van 100 kilometer van waar ze vandaan komen”, zegt Winter. In het studiejaar 2006/2007 bleef 92 procent van de studenten in de eigen regio, haalt Winter een studie van de HIS aan, een collega-instituut in Hannover. Voor één groep geldt dat minder: de Oost-Duitse studenten. Zij trekken wel weg om te kunnen studeren in het westen. Daar zijn de betere banen, zeggen zij.

Begeleiding en computers

Wat hebben de universiteiten in de voormalige DDR dan te bieden? “Betere begeleiding bijvoorbeeld”, zegt Winter. Het aantal studenten per docent ligt in het oosten veel lager dan in het westen. Ook zijn de hogescholen er vaak beter uitgerust, omdat ze na de Wende allemaal nieuwe spullen hebben moeten aanschaffen, van computers tot laboratoria, vertelt Winter.

De invoering van collegegeld in een aantal West-Duitse deelstaten in 2005 - terwijl studeren in het oosten gratis bleef - speelt een minder grote rol bij de studiekeuze. Nu een aantal deelstaten het collegegeld inmiddels weer heeft afgeschaft, is die rol nog veel kleiner geworden. Ook blijken studenten niet zo veel belang te hechten aan het imago van docenten en de ranking van universiteiten.

De overheids campagne ‘Studieren in Fernost’ richt zich via internet en sociale media als SchülerVZ - de Duitse hyves voor scholieren - vooral op schoolverlaters. Daarnaast voeren de Oost-Duitse deelstaten en universiteiten hun eigen campagnes. Zij richten zich behalve op hun facilitaire voordelen op wat hun steden te bieden hebben: cultuur, dichtbij zee, grote stad. De enige steden die overigens echt van die voordelen lijken te profiteren zijn Leipzig en Rostock, blijkt uit de waarderingcijfers op studieren-in-fernost.de.

Vereniging

Toch geven recente cijfers die de Frankfurter Allgemeine Zeitung vorige maand

publiceerde aan dat het aantal West-Duitse studenten dat voor een studie in het oosten kiest tussen 2009 en 2011 is gestegen. Of dat door de campagne komt, durft Winter niet te zeggen. “Dat is moeilijk te meten.” Uit interviews met West-Duitse studenten in de voormalige DDR blijkt dat ze daarheen zijn gegaan voor een specifieke studie die ze thuis niet konden volgen. Of omdat er geen plaats meer was bij de studierichting van hun keuze in hun eigen regio.

Of het nou aan Gang en Dong ligt of niet, is ook eigenlijk niet zo relevant, schrijft de FAZ. Nu het de Oost-Duitse universiteiten lijkt te lukken hun studentenaantallen vast te houden, krijgen ze veel geld: bijna 180 miljoen euro in 2015. En daarmee hebben ze ook een heel ander kunststukje geflikt: “twee decennia na de vereniging” leveren ze “een belangrijke bijdrage aan het onderlinge begrip tussen Oost- en West-Duitsers”.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3054/studeren-in-het-verre-osten>